

ЗДРАВЕН СТАТУС НА НАСЕЛЕНИЕТО КЪМ 7 СЕПТЕМВРИ 2021 ГОДИНА

В ОБЛАСТ ПАЗАРДЖИК

Окончателни данни

По време на Преброяване 2021 е получена информация за три основни характеристики на здравния статус на населението: самооценка на здравето, наличие на ограничения в ежедневните дейности поради здравословен проблем (лица с ограничение) и хора с увреждания.

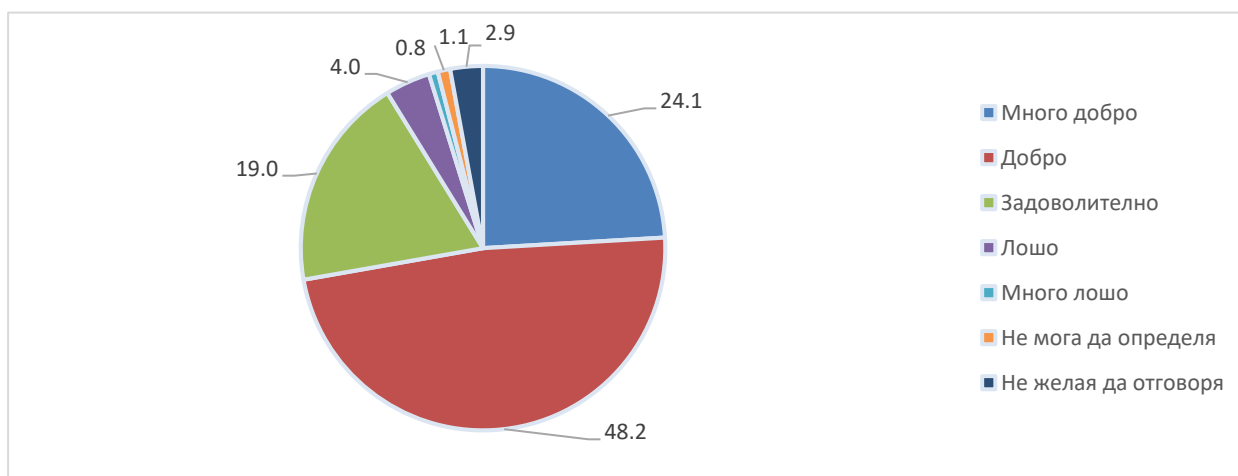
Съгласно националното законодателство и методологията на преброяването въпросите по темата за здравния статус са доброволни. Тъй като част от населението на страната не беше обхванато по време на преброяването, и за нея бяха добавени данни от административни източници, структурите и съответните коефициенти, характеризиращи здравния статус на населението са изчислени към общия брой на отговорилите лица, а не към цялото население.

Самооценка на здравето

Изследователите приемат, че хората оценяват комплексно наличието или отсъствието на заболявания, функционалните ограничения и ограничаването на дейностите в ежедневието, дължащи се на причини, свързани със здравето. Зададеният въпрос „Как най-общо оценявате Вашето здраве?“ е субективна оценка на лицата с петстепенна скала за отговор и се отнася за здравето като цяло, а не за моментното здравословно състояние.

Към 7 септември 2021 г. в област Пазарджик най-големи са броят и относителният дял на лицата, които самоопределят здравето си като **добро** - 99 199 (48.2%), следвани от **много добро** - 49 661 (24.1%), и **задоволително** - 39 027 (19.0%). Като **лошо** и **много лошо** оценяват здравето си съответно 8 142 и 1 561 души, или 4.0 и 0.8% (фиг. 1). Лицата, които са посочили, че **не могат да определят**, са 2 298 (1.1%). Отговор „**Не желая да отговоря**“ са отбелязали 6 024, или 2.9% от отговорилите лица.

Фиг. 1. Структура на населението по самооценка на здравето в област Пазарджик към 7 септември 2021 година¹

¹ В представянето на структурата на населението по самооценка на здравето и изчисляването на относителните дялове на съответните категории не са включени лицата, добавени от административни източници, поради особеността на въпроса и необходимостта от самооценка от

Самооценката на здравето в голяма степен зависи от пола и възрастта на лицата. Мъжете са по-позитивни и по-често определят здравето си като много добро и добро (75.2%) в сравнение с жените (69.6%).

Възрастта оказва съществено влияние при даваната самооценка на здравето. За децата на възраст 0 - 14 години като много добро или добро е оценено здравето на 94.1% от момчетата и на 94.6% от момичетата.

С повишаването на възрастта намалява броят и съответно дялът на населението с добро или много добро здраве, а се увеличават лицата, които оценяват здравето си като задоволително, лошо и много лошо. Сред най-възрастните, на 65 и повече години, като много добро и добро оценяват здравето си 43.6% от мъжете и 37.2% от жените. Задоволително е то за 40.2% от мъжете и 44.3% от жените.

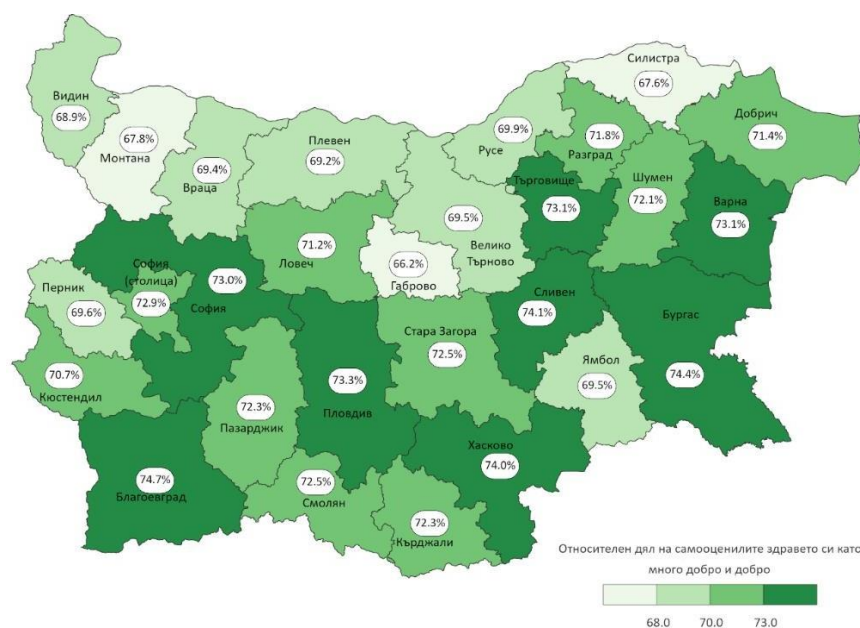
Значителни са различията в самооценката на здравето в зависимост от етническата група, към която се определят преброяваните лица. Определените се като българи са най-критични при самооценката на своето здраве в областта. В сравнение с останалите етноси сред тях най-малък е дялът на лицата, определящи здравето си като добро или много добро (71.1%). Като задоволително оценяват здравето си 19.9% от самоопределените се като българи, а 4.8% - като лошо или много лошо. В тази група са най-големи дяловете на тези, които не могат да оценят здравето си (1.2%) или не желаят да отговорят на въпроса (3.0%).

Най-позитивни са лицата от ромския етнос, 83.2% от които определят здравето си като много добро или добро. В сравнение с останалите етноси в страната сред ромите са най-ниски дяловете на лицата, определящи здравето си като задоволително (10.8%) или не могат да оценят своето здраве (0.4%). Като лошо или много лошо оценяват здравето си 4.2% от самоопределените се като роми, а 1.4% от тях не желаят да отговорят на въпроса.

Териториално разпределение на населението по самооценка на здравето

Лицата, оценили здравето си като много добро и добро към 7 септември 2021 г. в област Пазарджик съставляват 72.3% от отговорилите на въпроса, при 72.1% за страната.

Фиг. 2. Относителен дял на лицата, оценили здравето си като много добро и добро, по области към 7 септември 2021 година

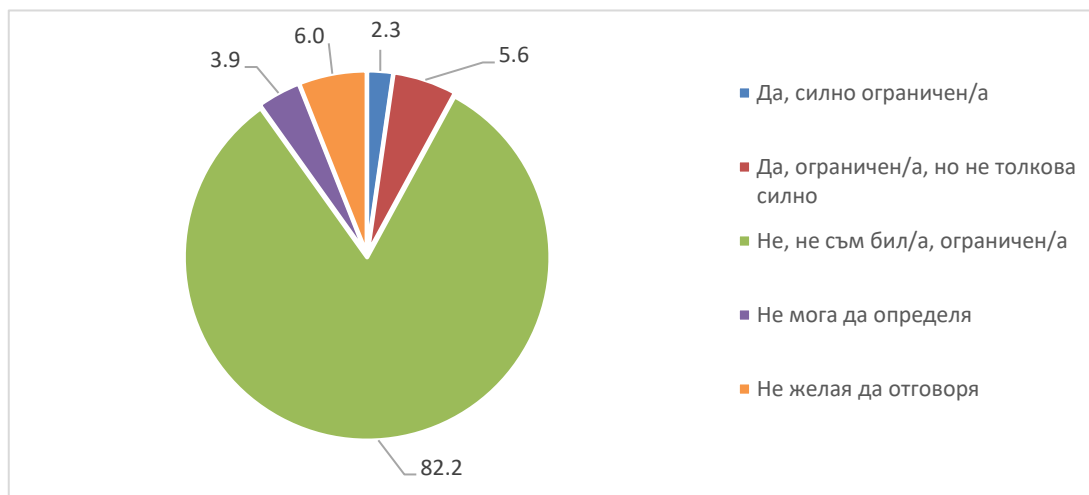
В териториален аспект по-висок е делът на тези лица в 13 области, като е най-голям в областите Благоевград (74.7%), Бургас (74.4%), Сливен (74.1%) и Хасково (74.0%) (фиг. 2). Най-нисък е делът на лицата в много добро и добро здраве в областите Габрово (66.2%), Силистра (67.6%) и Монтана (67.8%). За област Шумен стойността на показателя е идентична с общия за страната.

Лица с ограничения

Самооценката на здравето е обобщаваща характеристика, която може да бъде допълнена с информация за лицата с ограничения поради здравословен проблем през последните шест и повече месеца. Двата въпроса трябва да се разглеждат независимо един от друг, тъй като невинаги наличието на ограничение води до отрицателна самооценка на здравето, особено в младите възрасти.

Към 7 септември 2021 г. в област Пазарджик 4 699 души, или 2.3% от лицата, отговорили на доброволния въпрос, са били **силно ограничени** при извършване на обичайните за хората дейности поради здравословен проблем през последните шест и повече месеца (фиг. 3). **Ограничени, но не толкова силно**, са били 11 598, или 5.6%. **Не са били ограничени** 169 300 души, или 82.2%. **Не могат да определят** 7 957 души, или 3.9%, а 12 358, или 6.0% от лицата **не желаят да отговорят на въпроса**.

Фиг. 3. Относителен дял на лицата с ограничения през последните шест и повече месеца поради здравословен проблем в област Пазарджик към 7 септември 2021 година

Възрастта е определяща по отношение на разпределението на лицата с ограничения. Сред децата на възраст до 14 години 1.3% са били ограничени при извършване на обичайните за хората дейности поради здравословен проблем, а 89.4% не са имали ограничения през последните шест и повече месеца. С увеличаване на възрастта делът на лицата с ограничение нараства до 8.0% във възрастовата група 45 - 64 години и 16.9% сред най-възрастните на 65 и повече години.

Ранжирането на етническите групи по структурата на лицата с ограничения през последните шест и повече месеца поради здравословен проблем е сходно на самооценката на здравето. Сред лицата от българския етнос 82.1% не са били ограничени в своята ежедневна дейност през последните шест и повече месеца поради здравословен проблем. Относителните дялове на лицата, изпитващи силни и не толкова силни

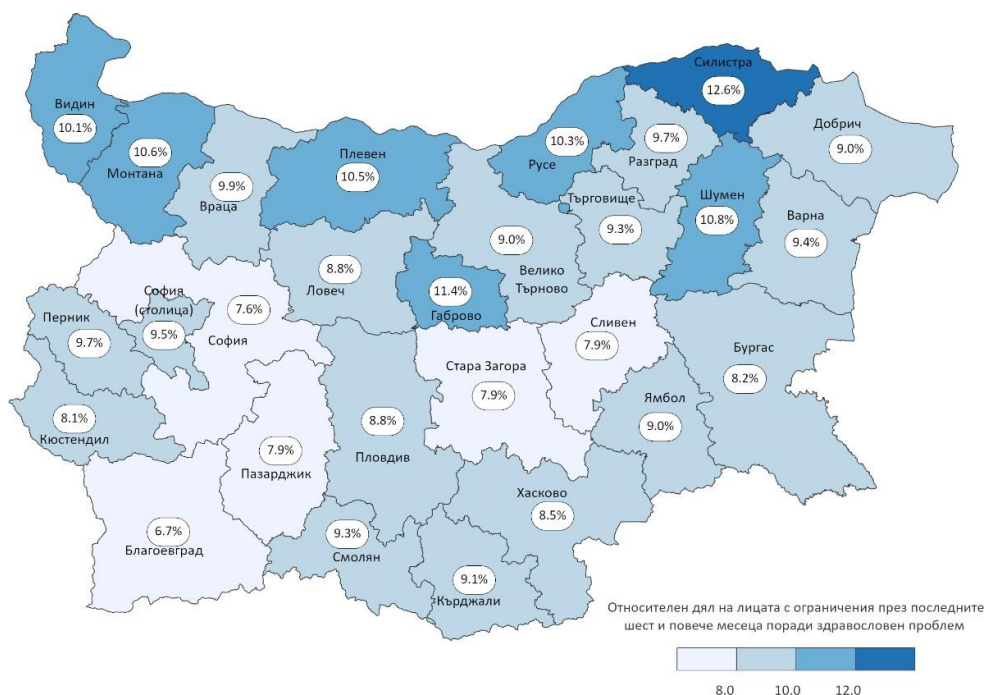
ограничения са съответно 2.4 и 5.7%. Тук по-големи са и дяловете на лицата, които не желаят да отговорят на въпроса.

Без ограничения в ежедневноста си дейност в област Пазарджик са 80.1% от турската етническа група и 85.8% от ромската. За тази категория лица сред останалите етнически групи относителният дял е 88.5%. Ограничения (силно и не толкова силно) изпиват 9.2% от турската етническа група и 5.6% от ромите. За лицата от останалите етноси дялът е 7.0%.

Териториално разпределение на населението по наличие на ограничения

Относителният дял на лицата с ограничения към 7 септември 2021 г. общо за страната е 9.1%. В териториален аспект стойностите на показателя варират от 6.7% в област Благоевград до 12.6% в област Силистра. В половината от областите дялът на лицата с ограничения е по-голям от този за страната, като с най-високи дялове освен област Силистра са областите Габрово (11.4%), Шумен (10.8%), Монтана (10.6%) и Плевен (10.5%). С най-ниски дялове на лицата с ограничения са областите Благоевград (6.7%), София (7.6%), Сливен, Стара Загора и Пазарджик (по 7.9%).

Фиг. 4. Относителен дял на лицата с ограничения през последните шест и повече месеца поради здравословен проблем по области към 7 септември 2021 година

Хора с увреждания

Хора с увреждания са лицата с трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане, освидетелствани от ТЕЛК/НЕЛК. Съгласно националното законодателство степента на трайно намалена работоспособност, съответно видът и степента на увреждане се определят в проценти спрямо възможностите на здравия човек.

Важно е да се отбележи, че при обработката на данните в рамките на Преброяване 2021 за необхванатите лица, добавени от административни източници, е използвана информация, предварително предоставена от НЕЛК. По този начин са добавени данни за наличието на експертно решение от ТЕЛК/НЕЛК, както и необходимата информация, съдържаща се в него, вследствие на което са повишени обхватът и качеството на информацията за хората с увреждания сред цялото население в страната. При Преброяване 2021 много по-малък е дялът на лицата, за които липсва информация за наличие на трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане - 10.9% за населението на възраст 16 и повече години и 17.2% за децата. За сравнение, при предходното преброяване, проведено през 2011 г., сред населението на възраст 16 и повече години липсва отговор за 29.4% от преброените лица на 16 и повече години, а за децата - за 44.9% от тях.

Към 7 септември 2021 г. в област Пазарджик **призната трайно намалена работоспособност или степен на увреждане** имат 21 754 лица. От тях 619 са деца, а 21 135 са лицата на възраст 16 и повеченавършени години (табл. 1)³.

1. Лица с увреждания по трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане в област Пазарджик към 7 септември 2021 година

Трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане	Брой	Структура - %
На 16 и повече години - общо	21 135	100.0
До 50%	2 202	10.4
От 50 до 70%	8 651	40.9
От 71 до 90%	7 002	33.1
Над 90%	3 280	15.5
Децата - общо	619	100.0
До 50%	48	7.8
От 50 до 70%	260	42.0
От 71 до 90%	168	27.1
Над 90%	143	23.1

² Въз основа на сключено Споразумение за обработка на данни между НЕЛК и НСИ е получено извлечение от информационната база данни на НЕЛК за периода 1.01.2018 - 7.09.2021 година. За лицата, които не са срещнати в базата данни, въпросите в преброителната карта остават без отговор.

³ Разпределението на лицата по възраст е съгласно националното законодателство.

Сред лицата на възраст 16 и повече години в структурата по степен на трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане най-голям е броят и съответно относителният дял на лицата в групата от 50 до 70% - 8 651, или 40.9% от лицата с увреждания, за които има налична информация по този въпрос. Следва групата от 71 до 90%, в която се отнасят 7 002 лица, или 33.1%. Групата с най-тежки увреждания - над 90%, включва 3 280 лица на възраст 16 и повече години, или 15.5% от лицата с увреждания в тази възрастова група. Най-малък е дялът на лицата с до 50% трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане - 2 202, или 10.4%.

Разпределението на децата по степен на увреждане показва, че най-многобройна е групата на тези с 50 до 70% вид и степен на увреждане - 260, или 42.0% от децата с увреждания. Следва групата от 71 до 90% - 168 деца, или 27.1%. С най-тежки увреждания - над 90%, са 143 деца, или 23.1%, а най-малобройна е групата на децата с до 50% вид и степен на увреждане - 48, или 7.8%.

Хора с увреждания и етнос

Сред лицата на възраст 16 и повече години в област Пазарджик в зависимост от етническата група, към която се самоопределят, най-висок е интензитетът за турската етническа група - 145 на 1 000 са лица с увреждания. Сред българите на 1 000 души от населението на възраст 16 и повече години за 113 са установени увреждания. При ромите този показател е 107 на 1 000 души от населението на тази възраст. Стойността на коефициента за лицата, самоопределили се към други етнически групи - 125 на 1 000 души.

При децата най-висок е коефициентът на разпространение на уврежданията за ромската етническа група - 22 на 1 000 деца са с увреждания. Сред децата от българския етнос интензитетът е 17 на 1 000, като стойността му е по-ниска от този за турската етническа група (19 на 1 000).

Хора с увреждания и образование

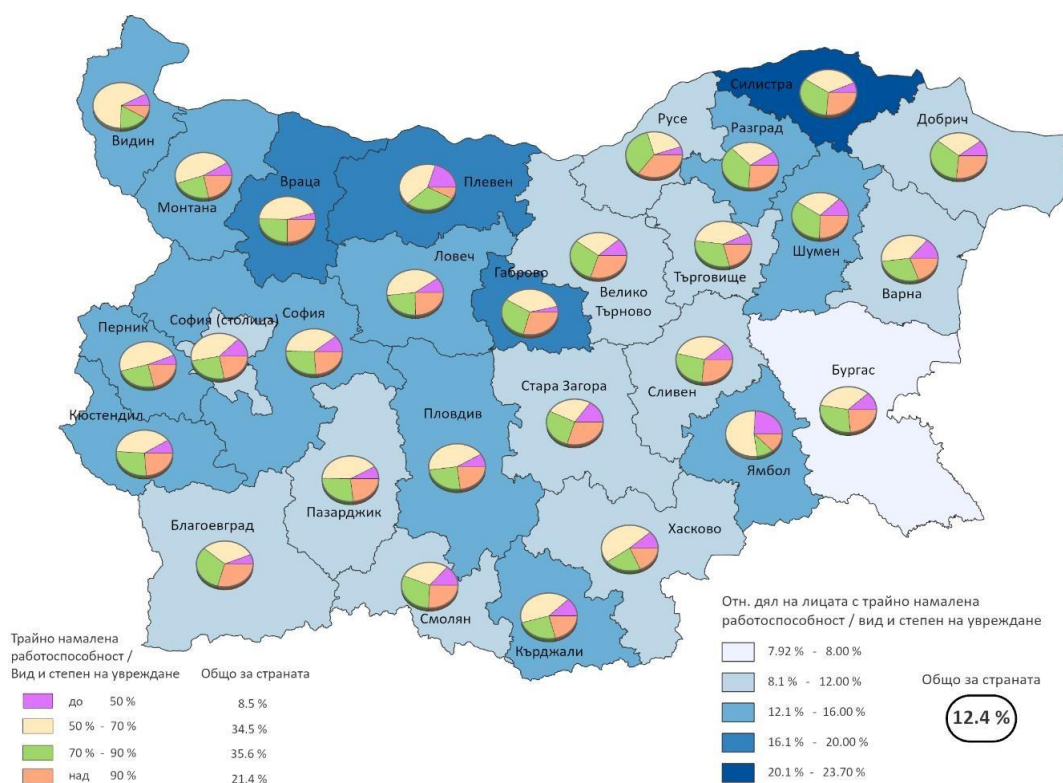
Данните от Преброяване 2021 показват, че лицата с увреждания в област Пазарджик са с по-ниско образователно ниво в сравнение с тези, които нямат увреждания. Към 7 септември 2021 г. най-много лица с призната трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане има сред никога непосещаващите училище както за децата (478 на 1 000), така и за лицата на възраст 16 и повече години (440 на 1 000). Сред населението с незавършено начално образование на 1 000 души над 16 години 171 са с увреждания, а при децата - 23. Сходни са коефициентите на интензитет и за лицата с начално и основно образование.

Много по-нисък е интензитетът на хората с увреждания, сред населението, което има по-висока степен на завършено образование. На 1 000 лица на възраст 16 и повече години със средно образование 107 имат намалена работоспособност/степен на увреждане. Най-ниско е равнището на този показател за лицата, които имат висше образование - 75 лица с увреждания на 1 000 души от висшистите сред населението на възраст 16 и повече години. Установените различия в разпространението на уврежданията сред населението с различна образователна степен може да се обясни с обстоятелството, че настъпилите увреждания на хората ограничават техните възможности за придобиване на по-високо образование и от друга страна, хората с по-ниско или без образование са изложени на по-голям риск за увреждане на здравето им в тяхната трудова заетост.

Териториално разпределение на хората с увреждания

Относителният дял на лицата с увреждания на възраст 16 и повече години по област варира в широки граници - от 7.9% в област Бургас до 23.7% в област Силистра (фиг. 5).

Фиг. 5. Относителен дял на лицата с увреждания на възраст 16 и повече години към 7 септември 2021 г. по области

За 13 области относителният дял е по-нисък от общия за страната (12.4%). След област Бургас с най-ниски дялове са областите Благоевград (8.7%), Стара Загора (10.0%), Добрич и Търговище (по 10.7%).

С най-висок относителен дял на лицата с увреждания на възраст 16 и повече години след област Силистра са областите Габрово и Плевен (по 17.3%) и Враца (17.2%).

Относителният дял на децата с увреждания по области варира от 1.8% в областите Смолян и Благоевград до 7.1% в област Видин (фиг. 6). Под общия за страната показател (2.7%) е делът на децата с увреждания в 16 области. С най-ниски стойности след областите Смолян и Благоевград са областите Стара Загора и Добрич (по 2.0%) и Силистра, Сливен и Ловеч (по 2.1%).

С най-високи относителни дялове на децата с увреждания са областите Видин (7.1%), Враца и Монтана (по 4.6%).

Фиг. 6. Относителен дял на децата с увреждания към 7 септември 2021 г. по области

